

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

19. prosince 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Společná pravidla pro vnitřní trh se zemním plynem – Směrnice 2009/73/ES – Článek 41 odst. 11 – Řešení sporů týkajících se povinností uložených provozovateli soustavy – Časové účinky rozhodnutí orgánu pro řešení sporů – Právní jistota – Legitimní očekávání“

Ve věci C-236/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Cour de cassation (Kasační soud, Francie) ze dne 21. března 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 29. března 2018, v řízení

GRDF SA

proti

Eni Gas & Power France SA,

Direct énergie,

Commission de régulation de l'énergie,

Procureur général près la cour d'appel de Paris,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda senátu, T. von Danwitz a C. Vajda (zpravodaj), soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo-Peyronnel, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. března 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za GRDF SA F. Boucardem, H. Savoie, a D. Théophilem, avocats,
- za Eni Gas & Power France SA J. Rousseauem a F. Prunetem, avocats,
- za Direct énergie F. Moliniem, O. Frégetem a L. Eskenazim, avocats,

* Jednací jazyk: francouzština.

- za francouzskou vládu S. Horrenbergerem a D. Colasem, jakož i A.-L. Desjonquères a C. Mosser, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi O. Beynet a Y. G. Marinovou, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. května 2019,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 94) a zejména čl. 41 odst. 11 této směrnice.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi GRDF SA, provozovatelem distribuční soustavy zemního plynu ve Francii, na straně jedné a společnostmi Eni Gas & Power France SA (dále jen „Eni Gas“) a Direct énergie, dodavateli zemního plynu, jakož i Commission de régulation de l'énergie [Komise pro regulaci energetiky, (Francie), dále jen „CRE“) a procureur général près la cour d'appel de Paris [vrchní státní zástupce u odvolacího soudu v Paříži, (Francie)] na straně druhé, jehož předmětem jsou smlouvy o přepravě, na základě nichž dochází k přenesení rizika vyplývajícího z nedoplatků konečných spotřebitelů a nákladů souvisejících se správou zákazníků na dodavatele.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2003/55/ES

- 3 Článek 18, nadepsaný „Přístup třetích osob“, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/55/ES ze dne 26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 98/30/ES (Úř. věst. 2003, L 176, s. 57; Zvl. vyd. 12/02, s. 230), v odstavci 1 stanovil:

„Členské státy zabezpečí zavedení systému pro přístup třetích osob k přepravní a distribuční soustavě zařízení [zkapalněného zemního plynu] na základě zveřejněných sazeb použitelných na oprávněné zákazníky a používaných objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy. Členské státy zajistí, aby tyto sazby nebo metody pro jejich výpočet byly před vstupem v platnost schváleny v souladu s čl. 25 odst. 1 a aby tyto sazby a metody, jsou-li schváleny jen metody, byly před vstupem v platnost zveřejněny.“

- 4 Podle čl. 33 odst. 1 této směrnice měly členské státy povinnost uvést v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s uvedenou směrnicí nejpozději do 1. července 2004.

Směrnice 2009/73

- 5 Body 4, 6, 25, 30, 32 a 40 odůvodnění směrnice 2009/73 zní takto:

„(4) V současnosti však ve Společenství existují překážky bránící prodeji zemního plynu za rovných podmínek a bez diskriminace či znevýhodnění. V žádném členském státě doposud neexistuje zejména nediskriminační přístup k síti ani stejně účinná úroveň regulačního dohledu.“

[...]

- (6) Bez účinného oddělení sítí od činností výroby a dodávek (dále jen „účinné oddělení“) bude nevyhnutelně existovat riziko diskriminace, a to nejen v souvislosti s provozováním sítě, ale rovněž i s podněty pro vertikálně integrované podniky, aby dostatečně investovaly do svých sítí.

[...]

- (25) Nediskriminační přístup k distribuční síti je určující pro navazující přístup k zákazníkům na maloobchodní úrovni. Rozsah diskriminace, pokud jde o přístup třetích osob a investice, je však na distribuční úrovni méně významný než na úrovni přepravy, kde jsou přetížení a vliv zájmů v oblasti výroby obecně větší než na distribuční úrovni. Kromě toho je právní a funkční oddělení provozovatelů distribuční soustavy podle směrnice [2003/55] požadováno až od 1. července 2007 a jeho vliv na vnitřní trh je třeba ještě vyhodnotit. V současnosti platná pravidla pro právní a funkční oddělení mohou vést k účinnému oddělení, pokud budou jasněji definována, řádně prováděna a důkladně sledována. V zájmu vytvoření rovných podmínek na maloobchodní úrovni by proto činnosti provozovatelů distribuční soustavy měly být sledovány, aby tito provozovatelé nemohli využívat své vertikální integrace, pokud jde o jejich konkurenční postavení na trhu, zejména ve vztahu k zákazníkům v domácnostech a k drobným zákazníkům mimo domácnost.

[...]

- (30) Energetické regulační orgány by měly být schopny, má-li vnitřní trh se zemním plynem řádně fungovat, přijímat rozhodnutí ve věci všech relevantních regulačních otázek, a musí být plně nezávislé na jakýchkoli veřejných či soukromých zájmech. To nebrání soudnímu přezkumu ani parlamentnímu dohledu v souladu s ústavním právem členských států. [...]

[...]

- (32) Národní regulační orgány by měly mít možnost stanovovat nebo schvalovat sazby nebo metody pro jejich výpočet na základě návrhu provozovatele přepravní soustavy nebo provozovatele či provozovatelů distribučních soustav nebo provozovatele zařízení pro zkapalněný zemní plyn (LNG), nebo na základě návrhu dohodnutého mezi tímto provozovatelem nebo provozovateli a uživateli sítě. Při plnění těchto úkolů by národní regulační orgány měly zabezpečit, aby přepravní a distribuční sazby nebyly diskriminační, odrážely náklady a braly v úvahu dlouhodobé marginální náklady, které byly odstraněny v důsledku řízení poptávky.

[...]

- (40) V zájmu bezpečnosti dodávek by se měla v jednotlivých členských státech sledovat rovnováha mezi nabídkou a poptávkou, a poté by měla následovat zpráva o situaci na úrovni Společenství beroucí v úvahu propojovací kapacitu mezi oblastmi. Toto sledování by se mělo provádět s dostatečným předstihem, aby umožnilo přijmout odpovídající opatření, je-li ohrožena bezpečnost dodávek. K zajištění stabilních dodávek zemního plynu by měly přispět výstavba a údržba nezbytné síťové infrastruktury, včetně propojovací kapacity.“

6 Článek 1 odst. 1 této směrnice definuje její předmět takto:

„Tato směrnice stanoví společná pravidla pro přepravu, distribuci, dodávku a skladování zemního plynu. Stanoví pravidla týkající se organizace a fungování odvětví zemního plynu, přístupu na trh, kritérií a postupů pro udělování povolení pro přepravu, distribuci, dodávky a skladování zemního plynu, jakož i pravidla pro provozování soustav.“

- 7 Článek 32 uvedené směrnice, nadepsaný „Přístup třetích osob“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zabezpečí zavedení systému pro přístup třetích osob k přepravní a distribuční soustavě a zařízení LNG na základě zveřejněných sazeb použitelných na všechny oprávněné zákazníky, včetně dodavatelských podniků, a používaných objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy. Členské státy zajistí, aby tyto sazby nebo metody pro jejich výpočet schválil před vstupem v platnost podle článku 41 regulační orgán uvedený v čl. 39 odst. 1 a aby tyto sazby, a případně metodiky, jsou-li schváleny jen metodiky, byly před vstupem v platnost zveřejněny.“

- 8 Článek 40 téže směrnice, nadepsaný „Obecné cíle regulačních orgánů“, stanoví:

„Při plnění regulačních úkolů stanovených v této směrnici přijme regulační orgán v rámci svých povinností a pravomocí stanovených v článku 41, a to případně v úzké konzultaci s dalšími příslušnými vnitrostátními orgány, včetně orgánů pro hospodářskou soutěž, a aniž jsou dotčeny jejich pravomoci, veškerá vhodná opatření k dosažení těchto cílů:

- a) podpora – v úzké spolupráci s agenturou, regulačními orgány dalších členských států a s Komisí – konkurenceschopného, bezpečného a environmentálně udržitelného vnitřního trhu se zemním plynem v rámci Společenství, účinné otevření trhu pro všechny zákazníky a dodavatele ve Společenství a zajištění vhodných podmínek pro to, aby plynárenské sítě fungovaly účinně, spolehlivě a zohledňovaly dlouhodobé cíle;

[...]

- d) pomoc v úsilí o rozvoj bezpečných, spolehlivých a efektivních nediskriminačních soustav orientovaných na spotřebitele při nejnižších možných nákladech, včetně podpory energetické účinnosti a přiměřenosti, a v souladu s cíli všeobecné energetické politiky podpora energetické účinnosti a integrace výroby (těžby) plynu z obnovitelných zdrojů energie s malou i velkou kapacitou a distribuovaná výroba jak v přepravních, tak distribučních sítích;

[...]“

- 9 Článek 41 směrnice 2009/73, nadepsaný „Povinnosti a pravomoci regulačních orgánů“, stanoví:

„1. Regulační orgán má tyto povinnosti:

- a) stanovovat nebo schvalovat sazby za přepravu a distribuci nebo metody jejich výpočtu, a to při dodržování transparentních kritérií;
- b) zajistit, aby provozovatelé přepravní a distribuční soustavy a případně vlastníci soustavy, jakož i jakékoli plynárenské podniky plnily své povinnosti vyplývající z této směrnice a z dalších příslušných právních předpisů Společenství, včetně těch, které se týkají přeshraničních otázek;

[...]

4. Členské státy zajistí, aby regulačním orgánům byly uděleny pravomoci, které jim umožní účinně a rychle plnit povinnosti uvedené v odstavcích 1, 3 a 6. Za tímto účelem má regulační orgán alespoň tyto pravomoci:

- a) vydávat závazná rozhodnutí týkající se plynárenských podniků;

[...]

6. Regulační orgány jsou odpovědné za stanovování nebo schvalování alespoň metod používaných pro výpočet nebo stanovení podmínek s dostatečným předstihem předtím, než vstoupí v platnost, pro

- a) připojení a přístup k vnitrostátním sítím, včetně sazeb za přepravu a distribuci a podmínek přístupu k zařízením LNG a sazeb za tento přístup. Tyto sazby nebo metody musí umožňovat provádění nezbytných investic do sítí a zařízení LNG tak, aby díky těmto investicím bylo možné zabezpečit rentabilitu sítí a zařízení LNG;

[...]

10. Regulační orgány mají právo požadovat, v případě potřeby, od provozovatelů přepravní a distribuční soustavy, provozovatelů zařízení LNG a skladovacího zařízení, aby změnili podmínky, včetně sazeb nebo metodik uvedených v tomto článku, tak aby byly přiměřené a používaly se nediskriminačním způsobem. [...]

11. Každá osoba, která podala stížnost na provozovatele přepravní, skladovací, LNG nebo distribuční soustavy v souvislosti s povinnostmi daného provozovatele podle této směrnice, může podat stížnost regulačnímu orgánu, který jako orgán pro řešení sporů vydá rozhodnutí do dvou měsíců po obdržení stížnosti. [...]

[...]“

Směrnice 2009/72/ES

- 10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/72/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o zrušení směrnice 2003/54/ES (Úř. věst. 2009, L 211, s. 55) v čl. 37 odst. 11 stanoví, že „[k]aždá osoba, která je nespokojena s provozovatelem přenosové nebo distribuční soustavy v souvislosti s povinnostmi daného provozovatele podle této směrnice, může podat stížnost regulačnímu orgánu, který jako orgán pro řešení sporů vydá rozhodnutí do dvou měsíců po obdržení stížnosti“.

Francouzské právo

- 11 Článek L.134-20 code de l'énergie (energetický zákon) ve znění použitelném v době rozhodné z hlediska skutkového stavu v původním řízení ve druhém a třetím pododstavci stanoví:

„Rozhodnutí výboru [pro řešení sporů a ukládání sankcí], jež může být spojeno s uložením sankcí, musí být odůvodněno a musí v něm být uvedeny technické a finanční podmínky řešení sporu, za kterých je zaručen přístup k sítím, stávkám a zařízením uvedeným v článku L. 134–19 nebo jejich užívání.

Pokud je to nezbytné k vyřešení sporu, může výbor stanovit objektivní, transparentní, nediskriminační a přiměřené podmínky přístupu k uvedeným sítím, stávkám nebo zařízením nebo podmínky jejich užívání.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 12 Poweo a Direct énergie, dvě společnosti, které dodávají zemní plyn, uzavřely dne 21. června 2005 resp. dne 21. listopadu 2008 s GRDF, provozovatelem distribuční soustavy zemního plynu ve Francii, dvě smlouvy o přepravě prostřednictvím distribuční soustavy zemního plynu (dále jen „dotčené smlouvy“). Ze společností Poweo a Direct énergie se poté stala společnost Poweo-Direct énergie a později společnost Direct énergie.

- 13 Dotčené smlouvy obsahovaly ustanovení o zprostředkování, které zavazovalo dodavatele poskytovat v rámci takzvaných „jednotných“ smluv s konečnými spotřebiteli, to znamená smluv kombinujících aspekty dodávání a distribuce plynu, zprostředkovatelské služby na účet GRDF konečným spotřebitelům, aniž mohli dohodnout cenu nebo podmínky poskytování těchto služeb. Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že dodavatelé měli od konečných spotřebitelů vybírat částky, které tito měli zaplatit na základě sazeb za poskytování distribučních služeb, které poskytla GRDF, a následně je vyplácet posledně uvedené. Dodavatelé přitom byli povinni tyto částky vyplácet i tehdy, když je konečný spotřebitel nezaplatil. Společnost GRDF tak prostřednictvím ustanovení o zprostředkování přenesla riziko spojené s nedoplatky na společnost Direct énergie.
- 14 Dne 22. července 2013 se společnost Direct énergie obrátila na Comité de règlement des différends et des sanctions établi auprès de la CRE [Výbor pro řešení sporů a ukládání sankcí zřízený u CRE (dále jen „Cordis“)], protože měla za to, že ustanovení o zprostředkování je v rozporu s použitelnou vnitrostátní právní úpravou. Žádala jednak, aby Cordis nařídil GRDF, aby smlouvy uvedla do souladu s právní úpravou platnou v odvětví energetiky a dále, aby stanovil sazbu za poskytování zprostředkovatelských služeb, které v rámci jednotné smlouvy uzavřené s konečným spotřebitelem poskytuje dodavatel na účet provozovatele soustavy. V průběhu řízení Cordis vyslechl společnost Eni Gas, jinou společnost, která dodává zemní plyn.
- 15 Vzhledem k tomu, že se Cordis domníval, že ustanovení o zprostředkování je v rozporu s použitelnou vnitrostátní právní úpravou, rozhodnutím ze dne 19. září 2014 uložil GRDF, aby společnosti Direct énergie zaslala „dodatek [k dotčeným smlouvám], který smluvní situaci uvede do stavu, v němž by měla být, pokud by [tyto smlouvy] byly od počátku v souladu s platnou právní úpravou“. Cordis kromě toho upřesnil, že bez ohledu na datum, kdy spor mezi stranami vznikl, se jeho pravomoc vztahuje na celé období, jehož se spor, který mu byl předložen, týká, s výhradou pravidel o promlčení použitelných v dané věci.
- 16 Společnosti GRDF, Direct énergie a Eni Gas podaly proti tomuto rozhodnutí žalobu ke cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži, Francie).
- 17 Rozsudkem ze dne 2. června 2016 cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) v podstatě potvrdil rozhodnutí Cordis. Společnosti GRDF uložil povinnost navrhnout dodatek k dotčeným smlouvám, v němž bude uvedeno, že na ustanovení o zprostředkování se nahlíží tak, jako by nikdy neexistovalo. Tento soud dále uložil společnosti GRDF povinnost zaplatit společnosti Direct énergie spravedlivou a přiměřenou odměnu zohledňující nezaplacené náklady na zprostředkovatelské služby, které společnost Direct énergie poskytovala svým zákazníkům, a to ode dne podepsání těchto smluv.
- 18 Společnost GRDF podala proti uvedenému rozsudku kasační opravný prostředek ke Cour de cassation (Kasační soud, Francie), předkládajícemu soudu. Mezi výhradami, které společnost GRDF uvádí proti rozsudku cour d'appel de Paris (Odvolací soud v Paříži) je uveden důvod, podle něhož má tato společnost v podstatě za to, že unijní právo brání tomu, aby rozhodnutí, které vydal Cordis, bylo vydáno se zpětnou účinností a zasahovalo do období před vznikem sporu.
- 19 Předkládající soud s odkazem na rozsudek ze dne 13. března 2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a další (C-383/06 až C-385/06, EU:C:2008:165, bod 55) připomíná, že Soudní dvůr uznal zásadu právní jistoty a připustil, že může dostat přednost před účinností unijního práva.

- 20 Za těchto podmínek se Cour de cassation (Kasační soud, Francie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má být směrnice 2009/73 [...], a zejména její čl. 41 odst. 11, vykládána v tom smyslu, že na jejím základě musí mít regulační orgán rozhodující o řešení sporu pravomoc vydat rozhodnutí s časovou působností zahrnující celou dobu trvání sporu, který mu byl předložen, nehledě na datum, kdy spor mezi stranami vznikl, zejména pokud jsou vyvozeny důsledky z nesouladu určité smlouvy se směrnicí rozhodnutím, jehož časová působnost zahrnuje celou dobu trvání dané smlouvy?“

K pravomoci Soudního dvora

- 21 Na jednání před Soudním dvorem společnost GRDF tvrdila, že projednávaný spor se týká poskytování služeb dodavatele zemního plynu ve prospěch provozovatele distribuční soustavy, a že poskytování takovýchto služeb nespadá do rozsahu působnosti směrnice 2009/73. Tato směrnice upravuje jen služby provozovatele distribuční soustavy zemního plynu ve prospěch dodavatelů.
- 22 Tento argument nemůže obstát.
- 23 Směrnice 2009/73 podle svého článku 1 stanoví společná pravidla pro přepravu, distribuci, dodávku a skladování zemního plynu. Stanoví pravidla týkající se organizace a fungování odvětví zemního plynu, přístupu na trh, kritérií a postupů pro udělování povolení pro přepravu, distribuci, dodávku a skladování zemního plynu, jakož i pravidla pro provozování soustav.
- 24 Článek 32 odst. 1 směrnice 2009/73 stanoví, že členské státy zabezpečí zavedení systému pro přístup třetích osob k distribuční soustavě na základě zveřejněných sazeb použitelných na všechny oprávněné zákazníky, včetně dodavatelských podniků, a používaných objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy. Za tímto účelem čl. 41 odst. 1 písm. a) a b) této směrnice ukládá regulačnímu orgánu povinnost stanovovat nebo schvalovat sazby za distribuci nebo metody jejich výpočtu, a to při dodržování transparentních kritérií a zajistit, aby provozovatelé distribuční soustavy plnili povinnosti vyplývající z uvedené směrnice. Podle čl. 41 odst. 10 této směrnice má regulační orgán právo požadovat, v případě potřeby, od provozovatelů soustavy, aby změnili podmínky připojení a přístupu k soustavě, jakož i sazby. Kromě toho podle čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 může každá osoba, která má výhrady vůči provozovateli distribuční soustavy v souvislosti s povinnostmi daného provozovatele podle této směrnice, podat stížnost regulačnímu orgánu, který jako orgán pro řešení sporů (dále jen „orgán pro řešení sporů“) vydá závazné rozhodnutí do dvou měsíců po obdržení stížnosti.
- 25 Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že spor před Cordis mezi společnostmi Direct énergie, dodavatelem zemního plynu, a společností GRDF, provozovatelem distribuční soustavy tohoto druhu energie ve Francii, se v podstatě týkal povinnosti, kterou společnost GRDF uložila společnosti Direct énergie jako podmínku pro přístup k francouzské distribuční soustavě, nést riziko nedoplatků v souvislosti s částkami, které jsou povinni platit koneční spotřebitelé na základě sazeb za distribuci zemního plynu. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vychází z úvahy, že takovéto praktiky jsou neslučitelné s ustanoveními směrnice 2009/73. Spor tedy skutečně spadá do rozsahu působnosti směrnice 2009/73.
- 26 Z výše uvedeného vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc na předběžnou otázku odpovědět.

K předběžné otázce

- 27 Úvodem je třeba konstatovat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je založena na předpokladu, že smluvní praxe provozovatele distribuční soustavy, která spočívá v tom, že jako podmínku přístupu k vnitrostátní distribuční síti uloží dodavateli plynu povinnost nést riziko nedoplatků v souvislosti

s částkami, které jsou povinni platit koneční spotřebitelé na základě sazeb za distribuci zemního plynu, je neslučitelná s ustanoveními směrnice 2009/73. Vzhledem k tomu, že tento předpoklad nebyl před Soudním dvorem zpochybněn, vychází přezkum předložené otázky z uvedeného předpokladu.

- 28 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 2009/73 musí být vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby se účinky rozhodnutí orgánu pro řešení sporů uvedeného v čl. 41 odst. 11 této směrnice vztahovaly na situaci účastníků sporu, který mu byl předložen k rozhodnutí, v níž se tito účastníci nacházeli před vznikem tohoto sporu, zejména pokud jde o smlouvu o přepravě zemního plynu, u níž bylo jedné straně uvedeného sporu uloženo upravit tuto smlouvu tak, aby byla po celou dobu trvání smluvní doby v souladu s unijním právem.
- 29 Je třeba připomenout, že podle čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 může každá osoba, která má výhrady vůči provozovateli distribuční soustavy zemního plynu v souvislosti s povinnostmi daného provozovatele podle této směrnice, podat stížnost regulačnímu orgánu, který jako orgán pro řešení sporů vydá závazné rozhodnutí do dvou měsíců po obdržení stížnosti.
- 30 Podle ustálené judikatury Soudního dvora jak z požadavků jednotného použití unijního práva, tak ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které výslovně neodkazuje na právo členských států za účelem vymezení svého smyslu a dosahu, musí být zpravidla vykládáno autonomním a jednotným způsobem v celé Unii, přičemž tento výklad je třeba nalézt nejen s přihlédnutím k jeho znění, ale i ke kontextu tohoto ustanovení a k cíli sledovanému dotčenou právní úpravou (rozsudek ze dne 23. května 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, bod 50 a citovaná judikatura).
- 31 Jak tedy správně uvádí předkládající soud, znění čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 neupřesňuje, jaké jsou časové účinky rozhodnutí přijatých orgánem pro řešení sporů, a zejména, zda mohou mít účinky před vznikem sporu.
- 32 Pokud jde o kontext, v němž se toto ustanovení nachází, je třeba připomenout, že čl. 41 odst. 1 písm. b) směrnice 2009/73 pověřuje regulační orgán zajistit, aby provozovatelé distribuční soustavy plnili povinnosti vyplývající z této směrnice. Mezi povinnosti provozovatele soustavy patří zejména povinnost vyplývající z čl. 32 odst. 1 uvedené směrnice uplatňovat systém pro přístup třetích osob k distribuční soustavě objektivně a bez diskriminace mezi uživateli soustavy.
- 33 Aby mohly tyto regulační orgány plnit tento úkol, členské státy podle čl. 41 odst. 10 směrnice 2009/73 zajistí, aby tyto orgány měly nezbytné pravomoci, včetně pravomoci přijímat závazná rozhodnutí vůči plynárenským podnikům, aby tyto podniky v případě potřeby změnily podmínky připojení a přístupu k soustavě, včetně sazeb, tak aby byly přiměřené a používaly se nediskriminačním způsobem.
- 34 Pokud jde o cíl sledovaný směrnicí 2009/73, spočívá v dosažení zcela a skutečně otevřeného a konkurenčního vnitřního trhu se zemním plynem, na němž si všichni spotřebitelé mohou svobodně vybírat dodavatele a všichni dodavatelé svobodně zásobovat své zákazníky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. září 2016, ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, bod 26). Za tímto účelem tato směrnice, jak vyplývá z jejího článku 1, stanoví společná pravidla pro přepravu, distribuci, dodávku a skladování zemního plynu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 14. května 2019, Acea Energia a další, C-406/17 až C-408/17 a C-417/17, nezveřejněné, EU:C:2019:404, bod 54). Body 4, 6, 25 a 40 odůvodnění uvedené směrnice v této souvislosti svědčí o vůli unijního normotvůrce zajistit nediskriminační přístup k distribučním soustavám plynu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. října 2013, Essent a další, C-105/12 až C-107/12, EU:C:2013:677, bod 65).
- 35 V této souvislosti je nejprve třeba odmítnout argument společnosti GRDF, podle něhož jsou rozhodnutí orgánu pro řešení sporů správními rozhodnutími, které nemohou vyvolávat účinky pro dobu před vznikem sporu mezi účastníky řízení. Takovýto výklad by byl v rozporu s cíli směrnice 2009/73 a ohrozil by její užitečný účinek. Stejně, jako činí Evropská komise ve svém písemném vyjádření, je třeba připomenout ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž se povinnost zajistit

plný účinek unijního práva, zejména prostřednictvím odstranění důsledků porušení unijního práva, týká nejen vnitrostátních soudů, ale v rámci jejich příslušných pravomocí i všech orgánů dotyčného členského státu, včetně správních orgánů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 12. června 1990, Německo v. Komise, C-8/88, EU:C:1990:241, bod 13; ze dne 7. ledna 2004, Wells, C-201/02, EU:C:2004:12, bod 64 a ze dne 4. prosince 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, body 38 a 39).

- 36 Dále je nesporné, že podle čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 musí orgán pro řešení sporů vydat rozhodnutí do dvou měsíců po obdržení stížnosti. Nicméně na rozdíl od toho, co v písemném vyjádření tvrdí společnost GRDF, to však neznamená, že tento orgán nemůže vydat rozhodnutí, jehož účinky by se vztahovaly na dobu, která předcházela vzniku sporu mezi účastníky řízení. Procesní lhůty totiž nemají žádný vliv na případnou úpravu časových účinků rozhodnutí orgánu pro řešení sporů.
- 37 Pokud jde konečně o vliv skutečnosti, že v projednávané věci byly dotčené smlouvy uzavřeny před vstupem směrnice 2009/73 v platnost, je třeba připomenout, že tato směrnice nevytváří nový režim, ale přímo navazuje na směrnici 2003/55, kterou směrnice 2009/73 zrušila a nahradila. Tato poslední uvedená směrnice tedy sleduje stejné cíle jako směrnice 2003/55 a nemění obsah jejích hmotněprávních ustanovení, zejména těch, které se týkají přístupu k distribuční soustavě, stanovených v článku 18 směrnice 2003/55, resp. v článku 32 směrnice 2009/73 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. března 2015, Komise v. Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, bod 37).
- 38 V projednávaném případě z předkládacího usnesení vyplývá, že dotčené smlouvy byly uzavřeny v průběhu let 2005 a 2008, to znamená po 1. červenci 2004, tedy po datu, do kterého měly členské státy podle čl. 33 odst. 1 směrnice 2003/55 tuto směrnici provést.
- 39 Z výše uvedeného vyplývá, že účinky rozhodnutí orgánu pro řešení sporů uvedeného v čl. 41 odst. 11 této směrnice se vztahují na situaci účastníků sporu, který mu byl předložen k rozhodnutí, v níž se tito účastníci nacházeli před vznikem tohoto sporu. Toto ustanovení tedy nebrání vydání rozhodnutí, kterým se účastníkovi uvedeného sporu ukládá povinnost upravit smlouvu o přepravě tak, aby byla po celou dobu trvání smluvní doby v souladu s unijním právem.
- 40 Tento výklad čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 není zpochybněn ani zásadou právní jistoty ani zásadou ochrany legitimního očekávání, na které se odvolává společnost GRDF.
- 41 Členské státy, které přijímají opatření, jimiž provádějí unijní právo, musí dodržovat obecné zásady tohoto práva (rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Ministru kabinetu, C-120/17, EU:C:2018:638, bod 48 a citovaná judikatura).
- 42 Je třeba připomenout, že zásada právní jistoty vyžaduje, aby právní pravidla byla jasná a přesná a jejich uplatnění bylo pro jednotlivce předvídatelné (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. září 2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, bod 50 a citovaná judikatura).
- 43 V této souvislosti je pravda, že Soudní dvůr na straně jedné rozhodl, že výjimečně a z naléhavých důvodů právní jistoty může přiznat dočasné pozastavení vylučovacího účinku, který má unijní právní pravidlo vůči vnitrostátnímu právu, které je v rozporu s tímto pravidlem, a na straně druhé, že za dodržení podmínek, které přísluší určit jen Soudnímu dvoru, může být vnitrostátnímu soudu výjimečně povoleno použít vnitrostátní ustanovení, které ho opravňuje zachovat některé účinky zrušeného vnitrostátního aktu, z důvodu existence naléhavého důvodu týkajícího se ochrany životního prostředí a bezpečnosti dodávek elektřiny v dotčeném členském státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. července 2019, Inter-Environnement Wallonie a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, body 177 až 179).

- 44 Nicméně i za předpokladu, že by argumentaci společnosti GRDF bylo nutno chápat jako návrh v tomto smyslu, je třeba hned na úvod vyloučit, že by vnitrostátnímu soudu bylo povoleno omezit časové účinky zrušení vnitrostátního právního aktu, který je v rozporu s unijním právem. Předkládající soud totiž neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, které by mohly prokázat specifická rizika právní nejistoty, která by vyplývala z okolnosti, že by se účinky rozhodnutí Cordis vydaných na základě čl. 41 odst. 11 směrnice 2009/73 vztahovaly na situaci účastníků sporu, který mu byl předložen k rozhodnutí, v níž se tito účastníci nacházeli před vznikem tohoto sporu (obdobně viz rozsudek ze dne 27. června 2019, Belgisch Syndicaat van Chiropraxie a další, C-597/17, EU:C:2019:544, bod 59 a citovaná judikatura).
- 45 Společnost GRDF se nakonec odvolává na zásadu ochrany legitimního očekávání, protože hospodářské subjekty mohly v projednávané věci legitimně očekávat, že smlouvy o přepravě, které byly dojednány podle čl. 41 odst. 6 písm. a) směrnice 2009/73 pod záštitou a kontrolou CRE, jsou legální.
- 46 V této souvislosti platí, že právo dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání svědčí každému jednotlivci, u kterého vyvolal správní orgán podložené naděje na základě konkrétních ujištění, která mu poskytl (rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Ministru kabinetu, C-120/17, EU:C:2018:638, bod 50 a citovaná judikatura).
- 47 Je tedy třeba ověřit, zda akty dotčeného správního orgánu vzbudily u dotčeného jednotlivce důvodné očekávání, a je-li tomu tak, prokázat legitimní charakter tohoto očekávání (rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Ministru kabinetu, C-120/17, EU:C:2018:638, bod 51 a citovaná judikatura).
- 48 V projednávané věci přitom společnost GRDF sice tvrdí, že dotčené smlouvy byly dojednány pod záštitou a kontrolou CRE, neuvedla však konkrétní ujištění tohoto vnitrostátního orgánu, pokud jde o soulad ustanovení o zprostředkování, o které se jedná ve věci v původním řízení.
- 49 Kromě toho se jeví, že z předkládacího rozhodnutí, jakož i z písemných vyjádření předložených společností Eni Gas, vyplývá, že Cordis, který je rovněž orgánem pro řešení sporů týkajících se elektřiny uvedeným v čl. 37 odst. 11 směrnice 2009/72, vydal v roce 2008 rozhodnutí v odvětví elektřiny, která jsou srovnatelná s rozhodnutími v odvětví zemního plynu, o která se jedná ve věci v původním řízení. S výhradou ověření předkládajícím soudem se tedy jeví, že Cordis rozhodl, že směrnice 2009/72 brání smluvnímu ustanovení, kterým provozovatel distribuční soustavy elektrické energie převádí riziko nedoplatků, které se týkají sazeb za distribuci elektrické energie, na dodavatele elektrické energie. V této souvislosti je třeba konstatovat, že směrnice 2009/72 a 2009/73 sledují stejné cíle, a to zejména cíl zajistit nediskriminační přístup k distribučním soustavám elektrické energie nebo plynu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. října 2013, Essent a další, C-105/12 až C-107/12, EU:C:2013:677, bod 65).
- 50 Kromě toho podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že zásady ochrany legitimního očekávání se nelze dovolávat vůči přesnému ustanovení unijního práva a že jednání vnitrostátního orgánu pověřeného uplatňováním unijního práva, které je v rozporu s posledně uvedeným, nemůže u procesního subjektu založit legitimní očekávání stran zacházení, které je v rozporu s unijním právem (rozsudek ze dne 7. srpna 2018, Ministru kabinetu, C-120/17, EU:C:2018:638, bod 52 a citovaná judikatura).
- 51 Za těchto okolností se s výhradou ověření předkládajícím soudem jeví, že akty regulačního orgánu, to znamená schválení distribučních podmínek, včetně sazeb, podle čl. 41 odst. 6 písm. a) směrnice 2009/73, nemohly u společnosti GRDF vyvolat legitimní očekávání, že samotné ustanovení o zprostředkování je v souladu se zásadou nediskriminačního přístupu k distribuční soustavě, která je zakotvena v této směrnici.
- 52 Z výše uvedených úvah vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět, že směrnice 2009/73 musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se účinky rozhodnutí orgánu pro řešení sporů uvedeného v čl. 41 odst. 11 této směrnice vztahovaly na situaci účastníků sporu, který mu byl

předložen k rozhodnutí, v níž se tito účastníci nacházeli před vznikem tohoto sporu, zejména pokud jde o smlouvu o přepravě zemního plynu, u níž bylo jedné straně uvedeného sporu uloženo upravit tuto smlouvu tak, aby byla po celou dobu trvání smluvní doby v souladu s unijním právem.

K nákladům řízení

- 53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se účinky rozhodnutí regulačního orgánu, který jedná jako orgán pro řešení sporů, uvedeného v čl. 41 odst. 11 této směrnice, vztahovaly na situaci účastníků sporu, který mu byl předložen k rozhodnutí, v níž se tito účastníci nacházeli před vznikem tohoto sporu, zejména pokud jde o smlouvu o přepravě zemního plynu, u níž bylo jedné straně uvedeného sporu uloženo upravit tuto smlouvu tak, aby byla po celou dobu trvání smluvní doby v souladu s unijním právem.

Podpisy.